

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—, $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—, $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (insertate) uredništvo in upravnništvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravnništvo je v Ptuj v gledališkem poslopju. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodešli in se sprejemajo zastoj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vposlati.

Štev. 5.

V Ptuj v nedeljo dne 5. marca 1905.

VI. letnik.

Vsled tiskovnih vzrokov izšla je ta številka
za en dan pozneje!

Vse za svoje agente!

„Volu, ki mlati, ne smeš zavezati gobca.“
Ljudski pregovor.

Skoraj vsaki stan zahteva več ali manj povišanje plač in zmanjšanje delavnih ur. Tudi duhovniki seveda ne zaostajajo za tem. Sklenili so po celi Avstriji zaprositi, da se jim plače zvišajo. Duhovniška zahteva je, naj ima župnik plače letnih 2400 kron in 5 petletnic po 400 kron. Kaplan naj bi imel 1200 k in 5 petletnic po 400 kron. Dne 17. p. m. se je predlagalo to od nekega klerikalnega državnega poslanca v državni zbornici in zbornica je glasovala za nujnost predloga o vzvišanju duhovniških plač.

Dobro tak! Ogledati si hočemo to zvišanje malo bolj natančno! Proti zvišanju duhovniških plač nikakor tudi mi nismo! Kdor ve, da si mora dandanes večina kmečkih dijakov, kateri so dovršili gimnazijo, izvoliti ravno duhovske študije iz golj svoje revčine, da toraj morajo postati duhovniki samo radi tega, ker starišem ni mogoče, da bi podpirali svoje sinove še nadalje, jih toraj dali v druge višje šole, ta nam bode verjel, kar je tudi dandanes običajno, da zabredejo naši bogoslovci v teku svojih bogoslovnih študij v prav zdatne dolgovе. Treba je kupiti obleke, treba kupiti knjig, a stariši in sorodniki pa so navadno prepričani, da je že dovolj, ako so pomagali svojem sinu preko blagoslovskega praga — misleč, da dobi bogoslovec tam vse zastoj. Posledica je, da zapustijo naši kaplani navadno bogoslovje z velikanskimi dolgovi, katere so si morali nakopiti čiti

ravno v bogoslovnici. Navadno mu primicija, na katero se je zanašal, tudi ne pomaga in tako pride mlad kaplan na faro preobložen s skrbmi in ne ve, kako bode plačal svoje dolgove. Njegova plača, kakor je bila do sedaj seveda ne zadostuje, kaj pa pomeni 25 goldinarjev na mesec, posebno ako povdarimo, da si želi mlad kaplan po svojih dolgoletnih študijah uživati še po vrh — življenje.

Zato pa vemo in vidimo kako so žalibog odvisni v nekaterih farovžih kaplani za voljo gmotnih svojih teženj od svojih župnikov, da celo večkrat od farških kuharic. In tak človek, zares večkrat siromak naj bi bil potem vzoren duhovnik? To ni mogoče! In mladi župnik, kateri je skozi težko dobo svojega kaplanovanja dospel do inštalacije, kaj, ali se morda njemu godi v gmotnem oziru boljše? Ne, še slabše! Moral bi si začeti svojo lastno gospodarstvo, a to mu je zopet zabranjeno vsled gmotnega položaja.

Ali bode tak človek zopet vzoren duhovnik? Ne, to tudi ni mogoče! Kdor se ima vedno in vedno boriti z denarnimi težkotami, temu ni mogoče, da bi stal mirno in zvišeno pred svojimi farani.

Misli vsakega trezno mislečega človeka morajo biti toraj te, da se zboljšanje plač duhovnikom kratko malo ne sme završiti, ampak naj se o priliki posvetovanja o dotičnih predlogih stvar z ozirom na krajevne razmere dobro pretehta.

Naj se da duhovniku toliko, da bo lahko živel dostojno brez beračenja in brez odiranja ljudi! Ako jim tako država zagotovi življenje, naj pa ob enem prepove in zabrani izmolzevanje ubogega, neumnega ljudstva s plačevanjem maš in drugih cerkvenih opravil.

Duhovnik bodi dolžen storiti gotove predpisane bogeslužne posle v cerkvi in na pokopališču, to pa za vse vernike enakomerno, za bogatine tako, kakor za berače!

Pisec teh vrst je imel priložnost opazovati pri pogrebu nekega bogatina, kako so popevali in obračali svoje oči duhovniki. Voditelj celega konduktagovoril je dobre pol ure ob odprtem grobu, proslavljajoč življenje umrlega. In to vse zavoljo plačila!

In ravno eden izmed istih duhovnikov je pokopal par ur pozneje siromaka. Tukaj ni bilo popevanja, tukaj ni bilo molitve, ne, „velečastiti“ gospod je stopal pred krsto (trugo), kakor da bi šel na sprehod, spominjajoč se o dnevnih dogodkih s svojim mežnarjem! In to vse, ker tukaj pogreb ni ničesar nesel!

Berač, ki si ne more plačati maše, križevega pota in pogreba, — po cerkvenih naukih samih ne pride zato v pekel, ker je ubog!

Odpraviti pa bilo treba slovesnosti po cerkvah, ki si jih ljudje posebej plačujejo, kakor da bi si zamogli kupiti odpuščenje svojih grehov!

Božja služba naj bo za vse enaka, kakor smo vsi njegove stvarice. — Katoliška cerkev sama uči, da je plačilo za mašo ali križev pot darilo, dano dotičnemu duhovniku in zato je slovesen doktor bogoslovja (dr. Gregorec) javno pisal, da kdor plačuje in ustanavlja sv. maše, je dobrotnik župnikov, toraj ne dobrotnik svoje duše, katero Bog že itak sam v brezkončni svoji pravičnosti sodi, kakor si je zaslužila.

Župnik sprejemle toraj s plačilom maš darila v svojem uradu, greši toraj zoper postave, ki veljajo za druge javne uslužbenke in uradnike, kateri se

kaznujejo z ječo in z odpravo iz službe, ako bi tacega storijo.

Ko se bode razpravljalo v državnem zboru o zvišanju duhovniških plač, naj se za to prepovečim mati plačilo za maše in druge cerkvene opravilo d prid posameznikom!

Naj se pregleda in prenaredi tudi točka prepostave o zapuščinskih obravnavah v tem smislu, naj bodo za tekoče maše, mašne ustanove, križpota itd., itd. neveljavna in da se dotični sporozneski pustijo dedičem, ako to dediči zahtevajo, pa ne, naj pripadajo taka volila občinski ubožnjeha. To še zato, ker imajo v starih bogatejših farah taliliko ustanovljenih maš, da jih navadno župnik nibebrati ne more, vendar pa jemlje naprej še denar za mki se tam, kjer bi se morale opraviti, niti bratigle morejo. Mnogokrat se take maše sploh nikjer ne rejo in verno, nevedno ljudstvo je za svoj denar emravnost ogoljufano. V mnogih farah so se stzroslabo plačane ustanove združile v eno, večjo, povplačano. Ako je tako bilo dovoljeno odpraviti pemezne male mašne ustanove, odpraviti se smejo ihin za nje namenjeni denar, ki ni po krščansko jihetoliškem nauku samem ničesar družega, ko dobžupnikom, porabiti za omenjeno zvišanje duhovnikplač. Pri nekaterih cerkvah nakopičene denarje boticiz ostrim očesom presoditi, zakaj so prav za potnamenjeni in našlo se bo dosti denarja za primedplače ubogim duhovnikom. Ako pa se denar zovoplača, dolžnost ima država kakor vsak poštergledati, da se plačnik ne vara, da bi plačeval zaovadovoljne reči in delo, katerega plačanec ne razpstoriti!

Sploh pa ako si ogledamo povrh še obič

Župnikov maček.

Ker ste v zadnji številki zaslišali povest od župnikovega psa, hočem Vam danes dragi bralci pripovedovati od župnikovega mačka.

V lepi fari Mardač nekje na Slovenskem živel je svoje dni župnik po imenu Kešneseb. Bil je to mož srednje velike postave in čisto drugačne zunajnosti, kakor so navadno naši maziljenci božji. Pri njem nisi zapazil tistega pokopališča kurjih pečenk, katero navadno gladi črne hlačice in črne suknjice gospodov iz farovža, ne, on je bil gladek, kakor deska in suh, kakor poper. Na njegovi glavi ni bilo lasa in nehote se ti je vsilila misel, ko si ga opazoval, kako vendar je mogočno, da je večni stvarnik ravno temu pastirju duševnih ovčic nataknil resno podobo minljivosti tega sveta med tem ko pa župnik odira svoje farane, kakor da bi mislil na veke živeti. Župnik ni privoščil ničesar niti ne sebi niti ne drugim, a mošnje svojih podložnih ovčic je trgal, kakor trga volk nedolžna jagnjeta.

Edina stvar, na kateri je počivalo z veseljem župnikovo globoko, nemirno oko, je bil veliki črni maček, kateri je z župnikom in s kaplanom vedno pri eni in isti mizi obedoval.

Vsi kaplančki so imeli to črno mrcino strašno na piki, a nobeden si ni vedel pomagati, noben ni mogel odstraniti mačka, ker se je vsaki župnika bal, kakor pekla. In tako je odhajal en kaplan za drugim, vsak goječ strastno jezo v srcu na župnika in njegovega mačka. A maček je ostal, kje je bil. Toda prinesla je usoda v to faro tudi kaplana, kateri je

bil — »en fein gospod«. Zmiraj vesel, dobrosrčen, sicer lahkomisljen, toda ker se ni vtikal v politiko, ga je člove vse in vse ga je rado imelo.

Ta kaplan je bil že izza mladih dneh prisežen sovražnik — mačjega plemena. Ni čudo toraj, da je srpo gledal na pošast pri mizi, katera je sedela tik njega še povrh pri oknu. Tuhtal in tuhtal je kako bi zamogel spraviti črno mačjo s sestr ob njeno veljavo.

Na posled jo je vendar iztuhtal in čakal je samo priložnosti, da svoj sklep izvrši.

Prigodilo se je, da je moral gospod župnik Kešneseb pred svojega prezvišenega nadpastirja. Župnik je bil tam časa zadržan, kakor si je s prvice mislil.

Pred svojim odhodom naročil je še strogo svoji kuhinji, naj pazi na mačka in naj mu streže ravno tako uljudno kot kaplanu. To še je kaplana bolj razkačilo. Ko župnik odporabi kaplan takoj to priložnost, poišče si primerno palico, njo shrani za križ, kateri je visel v kotu nad mizo, pri kateri so navadno obedovali maček, kaplan in župnik.

Ko prinese kuharica kosilo na mizo, bil je maček na svojem prostoru in je mijavkal tako nestrpno, da kaplan niti ni bilo mogoče odmoliti svoje molitve. Sveta jeza potegla kaplana in ko je kuharica odšla v kuhinjo, zgrabi mačkar vrat, obrne ga proti križu, potegne raz križa iz kota palico in potem je mačka tako »nabiksals«, da je bilo jo posled ga vrže v steno, da se je od nje kar odbil. Maček pobegnil seveda takoj skozi okno na plano, a kaplanu nikdar tako obed dišal, kakor tokrat.

Vse dni, kar ni bilo župnika doma, se ni upal tudi čaka v bližino farovža. Ko se je župnik povrnil, prišel je

z birco ali berinjo, je ta naravnost za duhovski stan celo sramotilna. Kaj bi si mislil kdo, ako bi šel na primer sodnik ali pa uradnik okrajnega glavarstva, rečimo celo okrajni glavar sam od ene kmečke koč do druge beračit žita, jajc, klobas, krme in družega? Temu je to prepovedano, beračenje je itak po postavi prepovedano, a vendar hodijo naši duhovniki ali pa njih uslužbenci ob končani vsaki žetvi in vsaki trgatvi — beračit od ene koč do druge!

Toraj naj se jim da pošteno plačilo, a to beračenje, te plačane molitve, ta darila župnikom naj nehajo, potem bode stal duhovnik tudi na višjem stališču, vse ga bode bolj čislalo in spoštovalo, kar bode gotovo tudi v prid svete naše vere.

Toda tudi od druge strani je zanimivo, da si ogledamo predlog, za izboljšanje duhovniških plač!

Da, še enkrat povdarjamo, mi nismo proti temu predlogu, ne, Bog ne daj, mi smo iz navedenih vzrokov celo za njega in to v prid vsem tistim duhovnikom, katerim je vera zares sveta stvar in kateri ne morejo tako spolnovati svojih dolžnosti, kakor bi jih spolnovali, ako bi imeli dohodke, kateri bi bili njihovemu dolgotrajnemu študiranju primerni.

Vse za svoje agente!

Ko se je stavil svoj čas v štajerski deželni zbornici predlog, naj bi se kmečki delavci oskrbeli, tedaj so takoj nasprotovali slovenski deželni poslanci in hofrat in dohtar Ploj je bil eden izmed prvih, ki je govoril proti dotičnemu predlogu.

Prepričani smo, da ne bode hofrat Ploj nasprotoval v državni zbornici nikdar in nikdar, ko se bode razpravljalo glede povikšanja plač njegovih volilnih agentov, vseh tistih duhovnikov, ki so za časa deželno

maček v bližino farovža in o poldan je sedel, kakor da se ne bi bilo nič prigodilo zopet za mizoj na svojem starem prostoru. In župnik ga je gladil in miloval.

Ko župnik in kaplan odmolita, osrči se kaplan in reče: »Gospod župnik, jaz nočem jesti, dokler sedi ta črna grdoba za mizo!« »To ni grdoba«, zakriči župnik in srpo pogleda kaplana, »to je moj mucek!« — »To ni vaš mucek«, odreže se na to možato kaplan, to je sam peklenšček v mačkinji podob! Skusite in sežite na podobo križa, kakor sem to jaz slučajno storil pred par dnevi, ko vas ni bilo doma in videli bodete, koga ste redili na svojih prsih in pri svoji mizi!«

Na te besede pogleda župnik svojega mačka, kateri se je zares vedel tokrat nekako čudno, potem vstane in njegova suha roka potiplje po križu.

Maček to opazi in začne mijavkati in pihati, misleč da župnik sega po palici in boječ se, da bi se mu taka zagodla, kakor par dni poprej od kaplana. Na to skoči preko mize in divja po sobi, dokler ne potere na oknu šipe in ne pobegne na plano.

Gospod župnik in njegov mucek sta zašla v dobro nastavljene zanke. »Ooooo!« stokal je župnik, zakaj njegov ljubljeneč je bil seveda vsled tega prizora zgubljen na veke.

Še tisto uro je dobil mežnar strogi župnikov ukaz mačka spraviti v bližnjo hosto in tam tega poslanca pekla ugonobiti in poriniti v krtovo deželo.

Gospod župnik Kešneseb pa se je zaobljubil, da bode za tako srečno rešitev iz rok samega živega peklenščeka postavil cerkev. In spomočjo njegovih farnih ovčic je to obljubo tudi izpolnil. Gospod kaplan se sedaj hodi vesel po svetu, mačka pa vsacega od tega dne ljubi, samo tistega ne, ki mu ga je treba dreti v jutro po kakšni veselici.

in državnozborskih volitev pozabili na cerkev in vero in agitirali na vse kriplje samo za svojega dohtarja-hofrata, dobro vedoč, da on ne bode v zbornicah pozabil na svoje agente!

Seveda v zbornici so navadno gluha ušesa, ko se prosi za izboljšanje stanja za druge stanove, delavce, kmete in učitelje, ko pa sproži kaki farški podrepnik misel, naj bi se pomagalo — dolgosuknežem, volilnim agentom klerikalnih poslancev, potem je vse kar na mah zavzeto za nje!

In pridni, delavni so bili ti agenti za časa volitev! Vpili so, da se gre za vero, za narodnost! Najbolj zabita butica mora izprevideti, da se je šlo duhovnikom samo za to, da dobe v državni zbornici take poslance, ki jim bodo, ako bode treba v vsakem oziru ustregli.

Denar je Bog duhovščine in kdor pomaga duhovniku do denarja, ta je pravi katoličan, ta je mož po božji volji!

Sveta nebesa so naš cilj, vpijejo duhovniki, mislijo si pa: Denar in pa gospodarstva so pa tista nebesa za nas!

Mi pravimo: Kdor ne izprevidi iz postopanja naših nekaterih duhovnikov, kam zapeljuje tiste, ki jim vse verjamejo, ta je slep, ta je gluhi! Kdor pa tega ne sprevidi, da so skoraj vsi slovenski deželni in državni poslanci takorekoč — hlapci svojih črnih agentov, da gredo za nje skozi ogenj in vodo, ta je zares neumen, temu ni za pomagati.

Da, še enkrat povdarjamo, da privoščimo duhovnikom izboljšanje njihovih plačil, a javno pa tukaj pribijemo, da je naravnost zopet škandal in jako značilno, kako se zanimajo dragi nam slovenski kmet, ravno tvoji poslanci za svoje zveste, črne agente!

Kmet, to naj bode zopet kašipot, kateri te naj vodi pri prihodnjih volitvah bodisi v deželno, bodisi v državno zbornico po pravi poti!

Voli svoje može, ne pa tiste, ki bodejo bolj skrbeli za svoje volilne agente, kakor za tebe!

Ako pa zahteva župnik ali pa kaplan od tebe, da bi mu moral plačati za krst, za poroke, za maše, molitve, in druga cerkvena opravila še povrh z lastnim svojim denarjem, ako pride k tebi njegov nosač ali berač, potem mu reči, ne, ne, jaz ne dam ničesar, jaz nočem nadalje skrbeti za Vas, ker se Vam bodejo itak plače povikšale, ker itak za Vas skrbijo dovolj tisti, za katere ste pri zadnjih volitvah tako pridno skrbeli kot — volilni agenti!

Veliki knez Sergius umorjen.

Zopet nova, strašanska vest prihaja iz Rusije. Veliki knez Sergius, stric sedajnega ruskega carja, je bil dne 17. p. m. umorjen. Veliki knez Sergius je